ATODIAD A

PROFFILIAU SWYDDI A MANYLEBAU PERSON CYNGHORWYR, AELODAU CYFETHOLEDIG A DEILIAID SWYDDI CYNGOR SIR CAERFYRDDIN

(Noder:-

Mae Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn darparu ar gyfer trefniadau rhannu swydd o ran y deiliaid swyddi canlynol:-

Rhan 4, Adran 58 o'r Ddeddf *:-

- Arweinwyr Gweithrediaeth
- Aelodau Gweithrediaeth

*Dod i rym 5 Mai 2022.

Rhan 4, Adran 60 o'r Ddeddf**:-

- Cadeirydd Prif Gyngor
- Is-gadeirydd Prif Gyngor
- Aelod llywyddol o Brif Gyngor
- Dirprwy Aelod llywyddol o Brif Gyngor
- Cadeirydd Pwyllgor neu Is-bwyllgor Prif Gyngor;
- Is-gadeirydd neu Ddirprwy Gadeirydd Pwyllgor neu Is-bwyllgor Prif Gyngor;
- Dirprwy Faer mewn Gweithrediaeth Maer a Chabinet (Gweler Atodlen 1 i Ddeddf 2000 (Trefniadau Gweithrediaeth)

**Dod i rym ar ddyddiad i'w gymeradwyo gan Weinidogion Cymru

ATODIAD A

	Rôol	Tudalen Rhif
1	Cynghorydd Sir	3
2	Cadeirydd y Cyngor	6
3	Is-Gadeirydd y Cyngor	8
4	Arweinydd y Cyngor	9
5	Dirprwy Arweinydd y Cyngor	13
6	Aelodau'r Cabinet	15
7	Cadeirydd Craffu	20
8	Is-Gadeirydd Craffu	23
9	Aelod Pwyllgor Craffu	26
10	Cadeirydd Pwyllgor Rheoleiddio (Cynllunio a Thrwyddedu)	29
11	Is-Gadeirydd Cynllunio	31
12	Is-Gadeirydd Trwyddedu	33
13	Aelod Pwyllgor Rheoleiddio	35
14	Cadeirydd y Pwyllgor Apelau	37
15	Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd	39
16	Aelod o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd	41
17	Hyrwyddwr Datblygu'r Aelodau	43
18	Cadeirydd y Pwyllgor Safonau	44
19	Aelod o'r Pwyllgor Safonau	45
20	Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	47
21	Aelod o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	49
22	Aelod-Hyrwyddwr/Aelod-Lysgennad	52
23	Arweinydd Grŵp Gwleidyddol	53

1. CYNGHORYDD SIR

1.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I etholwyr y ward

1.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Cynrychioli a chefnogi cymunedau
Cynrychioli buddiannau'r rhanbarth etholiadol ac etholwyr unigol yn effeithiol.
Lle bo'n briodol, cyfeirio mater trosedd ac anhrefn lleol (fel y diffinnir gan Adran 19 o Ddeddf yr Heddlu a Chyfiawnder 2006) at y Pwyllgor Craffu Cyfiawnder Cymdeithasol, Trosedd ac Anhrefn fel eitem ar yr agenda i'w thrafod mewn cyfarfod o'r Pwyllgor.
Hyrwyddo'r Cyngor yn y ward a'r cymunedau a wasanaethir ganddynt. Maent yn cyfrannu at lywodraethu'r ardal yn dda ac yn mynd ati i annog cyfranogiad cymunedol a chymryd rhan gan ddinasyddion yn y gwaith gwneud penderfyniadau gan y Cyngor a'i bartneriaethau
Bod yn fodd i gyfathrebu â'r gymuned ynghylch strategaethau, polisïau, gwasanaethau a gweithdrefnau'r cyngor
Cynrychioli etholwyr unigol a sefydliadau lleol yn y Cyngor a gwneud gwaith achosion ar eu rhan, gan wasanaethu pawb yn deg.
Cadw mewn cysylltiad ag Aelodau'r Cabinet, aelodau eraill y cyngor, swyddogion y cyngor a sefydliadau partner i sicrhau bod anghenion y cymunedau lleol yn cael eu nodi, eu deall a'u cefnogi.
Hyrwyddo goddefgarwch a chydlyniad yn eu cymunedau lleol.
Trosglwyddo materion polisi neu berfformiad gwasanaeth a godir mewn cyfarfodydd o'r Rhwydweithiau Cymunedol i'r Aelod priodol o'r Cabinet.
Cynnal y safonau uchaf o ran ymddygiad a moeseg.

Gwneud penderfyniadau a goruchwylio perfformiad y cyngor

Cymryd rhan yn y gwaith o lywodraethu a rheoli'r cyngor trwy gyfrannu at y broses o wneud penderfyniadau yng nghyfarfodydd y cyngor a'i bwyllgorau a sicrhau penderfyniadau gwybodus a chytbwys.
Ar y cyd, bod yn gyfrifol yn y pen draw am lunio polisi a chyflawni nifer o swyddogaethau rheoli strategol a chorfforaethol, gan gynnwys goruchwylio perfformiad
Glynu at egwyddorion democratiaeth a chyfrifoldeb ar y cyd wrth wneud penderfyniadau
Hyrwyddo a sicrhau effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddarparu gwasanaethau'r cyngor a gwasanaethau cyhoeddus eraill.

Cynrychioli'r Cyngor

Cynrychioli'r Cyngor a gweithredu fel hyrwyddwr iddo ar gyrff lleol allanol.
Cynrychioli'r Cyngor a gweithredu fel hyrwyddwr iddo ar gyrff partneriaeth lleol, gan hyrwyddo buddiannau cyffredin a chydweithrediad er budd pawb
Cynrychioli'r Cyngor a gweithredu fel hyrwyddwr iddo ar gyrff cenedlaethol ac mewn digwyddiadau cenedlaethol

ATODIAD A

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Rhaid i aelodau gadw at gôd ymddygiad y Cyngor pryd bynnag y byddant:

yn cynnal busnes yr awdurdod
yn ymgymryd â rôl aelod yr etholwyd hwy neu y penodwyd hwy iddi; neu
yn gweithredu fel cynrychiolwyr yr awdurdod

A thrwy hynny:

Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da ar y Cyngor a'i waith
Darparu arweinyddiaeth gymunedol a hyrwyddo dinasyddiaeth weithredol
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu agored a thryloyw
Cefnogi a glynu at berthynas barchus, briodol ac effeithiol â gweithwyr y Cyngor
Glynu at Gôd Ymddygiad yr Aelodau, y Protocol ar y berthynas rhwng Aelodau a Swyddogion, a chynnal y safonau uchaf o ran ymddygiad a moeseg mewn swydd gyhoeddus

Datblygiad personol a datblygu'r rôl

Cymryd rhan mewn cyfleoedd ar gyfer datblygu a ddarperir gan y Cyngor ar gyfer yr aelodau

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

Trwy gymhwyso egwyddorion hawliau dynol yn fframwaith ar gyfer datrys gwahaniaethau rhwng grwpiau cymdeithasol ac ad-drefnu cyflwyno gwasanaethau

Trwy hyrwyddo polisïau sy'n annog cyswllt ar delerau cyfartal rhwng pobl anabl a phobl heb anabledd: yn y gwaith, yn yr ysgol a thrwy hyfforddiant, a thrwy roi esiampl bersonol trwy nodi cyfleoedd i wneud hynny
Trwy sicrhau bod polisi gofal cymdeithasol yn cynyddu dewis a rheolaeth, ac nad yw'n cael ei wanhau oherwydd amharodrwydd i gymryd risgiau
Trwy sicrhau cyfranogiad holl aelodau'r gymuned wrth lunio penderfyniadau
Trwy fod yn agored ynghylch profiadau personol o'r namau a achosir gan gyflyrau iechyd hir dymor a bod yn esiampl gadarnhaol i annog eraill a helpu i fynd i'r afael â disgwyliadau isel
Trwy gefnogi cynlluniau mentora i helpu pobl anabl i ddod yn arweinwyr
Trwy ddeall a hyrwyddo gwerth addysg blynyddoedd cynnar o ansawdd da ar gyfer plant anabl a'r angen am gyfleoedd dysgu parhaus gydol oes

ATODIAD A

1.3. Manyleb Person Cynghorydd

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y proffil swydd, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

A) Cynrychioli a chefnogi cymunedau

Sgiliau eiriolaeth da
Sgiliau rhyngbersonol
Uniondeb a'r gallu i osod barn bersonol o'r neilltu a gweithredu'n ddiduedd
Y gallu i gyflwyno dadleuon perthnasol, gyda rhesymeg dda
Sgiliau cyfathrebu da

B) Gwneud penderfyniadau a goruchwylio perfformiad y cyngor

Gwybodaeth a dealltwriaeth o gyfansoddiad y cyngor, ei reolau a'i gonfensiynau
Dealltwriaeth o gyd-destunau strategol, polisi a gwasanaeth penderfyniadau
Y gallu i herio syniadau a gwneud cyfraniad cadarnhaol i ddatblygiad polisi

C) Cynrychioli'r Cyngor

Sgiliau siarad cyhoeddus da
Sgiliau cyflwyno da
Y gallu i ddarbwyllo eraill a sicrhau uniondeb wrth weithredu

D) Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor, y Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau a Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

E) Datblygiad personol a datblygu'r rôl

Gallu i asesu anghenion datblygu personol ac o ran y rôl
Awydd a sgiliau i gymryd rhan mewn gwaith datblygu

2. CADEIRYDD Y CYNGOR

2.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn

2.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Gweithredu fel symbol o awdurdod democrataidd y Cyngor

Fel pen seremonïol ar y Cyngor, bod yn anwleidyddol a chynnal gwerthoedd democrataidd y Cyngor
Mae'r Cadeirydd yn gweithredu fel llysgennad i holl ddinasyddion y Sir, ac felly mae'n hanfodol bod urddas y swydd yn cael ei diogelu bob amser a bod y protocolau perthnasol yn cael eu dilyn yn fanwl.
Cynrychioli'r Cyngor mewn swyddogaethau dinesig a seremonïol
Annog y cyhoedd i gymryd rhan yng ngweithgareddau'r Cyngor.
Mynychu pa ddigwyddiadau dinesig a seremonïol bynnag y penderfyna'r Cyngor ac ef/hi sy'n briodol.

Cadeirio cyfarfodydd y Cyngor

Llywyddu yng nghyfarfodydd y Cyngor, fel y gall ei fusnes gael ei gyflawni'n effeithlon gan roi ystyriaeth i hawliau cynghorwyr a buddiannau'r gymuned.
Sicrhau bod y Cyngor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor
Sicrhau bod cyfarfod y Cyngor yn fforwm ar gyfer trafod materion sy'n peri pryder i'r gymuned leol ac yn fan lle gall y cynghorwyr ddal y Cabinet a chadeiryddion pwyllgorau i gyfrif.

Cynnal a hyrwyddo Cyfansoddiad y Cyngor

Cynnal a hyrwyddo dibenion Cyfansoddiad y Cyngor yng nghyfarfodydd y Cyngor a, lle bo angen, dyfarnu ar y dehongliad o'r Cyfansoddiad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da ar y Cyngor a'i waith
Rhoi arweiniad cymunedol a hyrwyddo dinasyddiaeth weithredol
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu agored a thryloyw
Cynnal a glynu at berthynas barchus, briodol ac effeithiol â gweithwyr y Cyngor
Glynu at Gôd Ymddygiad yr Aelodau, y Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion a'r safonau ymddygiad uchaf mewn swydd gyhoeddus.

Rhaglennu gwaith

Paratoi a rheoli rhaglen waith flynyddol ar gyfer y Cyngor fel ei fod yn cyflawni ei rwymedigaethau cyfreithiol (e.e. pennu'r gyllideb a'r Dreth Gyngor a threfnu apwyntiadau)

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

2.3 Manyleb Person Cadeirydd y Cyngor

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

Gweithredu fel symbol o awdurdod democrataidd y Cyngor

Sgiliau siarad cyhoeddus da
Dealltwriaeth fanwl o rôl Cadeirydd y Cyngor a'r protocolau

Cadeirio cyfarfodydd y Cyngor

Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, er mwyn sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud yn effeithiol a bod pawb sy'n bresennol yn cymryd rhan
Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor a'r Rheolau Sefydlog

Cynnal a hyrwyddo Cyfansoddiad y Cyngor

Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor
Dealltwriaeth o ran pryd mae angen gofyn cyngor y Swyddog Monitro ar faterion sy'n ymwneud â'r Cyfansoddiad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

Rhaglennu gwaith

Y gallu a'r ddisgyblaeth i gynllunio a rheoli rhaglenni gwaith

3. IS-GADEIRYDD Y CYNGOR

3.1 Atebolrwydd

I Gadeirydd y Cyngor Sir
I'r Cyngor Llawn

3.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Cyflawni dyletswyddau'r Cadeirydd yn ei (h)absenoldeb
Cynorthwyo'r Cadeirydd gyda dyletswyddau penodol yn ôl y galw

(Gweler hefyd Rôl, Diben a Gweithgaredd Cadeirydd y Cyngor)

3.3 Manyleb Person Is-gadeirydd y Cyngor

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

Gweithredu fel symbol o awdurdod democrataidd y Cyngor

Sgiliau siarad cyhoeddus da
Dealltwriaeth fanwl o rôl Cadeirydd y Cyngor a'r protocolau

Cadeirio cyfarfodydd y Cyngor yn absenoldeb y Cadeirydd

Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, er mwyn sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud yn effeithiol a bod pawb sy'n bresennol yn cymryd rhan
Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor a'r Rheolau Sefydlog

Cynnal a hyrwyddo Cyfansoddiad y Cyngor

Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor
Dealltwriaeth o ran pryd mae angen gofyn cyngor y Swyddog Monitro ar faterion sy'n ymwneud â'r Cyfansoddiad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

Rhaglennu gwaith

Y gallu a'r ddisgyblaeth i gynllunio a rheoli rhaglenni gwaith

4. ARWEINYDD Y CYNGOR

4.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I'r grŵp enwebu
I'r etholwyr

4.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Rhoi arweiniad gwleidyddol i'r Cyngor

Arwain yr Awdurdod yn wleidyddol a gweithredu fel prif lefarydd cyhoeddus ar ran y Cyngor yn enwedig mewn perthynas â materion polisi a chyllideb
Gweithredu'n frwd i hyrwyddo gwerth gorau mewn perthynas â darparu gwasanaethau ac annog cyfleoedd ar gyfer gweithio mewn partneriaeth
Rhoi arweiniad wrth feithrin consensws gwleidyddol ynghylch polisïau'r cyngor.
Creu gweledigaeth ar gyfer y Cyngor a'r gymuned
Rhoi arweiniad clir a chadarn wrth gydlynu polisïau, strategaethau a chyflwyno gwasanaethau i'r Cyngor a'i reolwyr.
Cadw golwg gyffredinol ar berfformiad y Cyngor a bod yn atebol i'r Cyngor a'r gymuned yn gyffredinol am safonau cyffredinol y gwasanaethau a ddarperir.
Penderfynu ar unrhyw faterion a gyfeirir ymlaen gan y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr at swyddogion yn unol â chynllun dirprwyo cyffredinol y Cyngor.
Gweithredu fel yr Aelod o'r Cyngor a enwebwyd i lofnodi'r Datganiad Blynyddol o Reolaeth Fewnol yn dilyn cymeradwyaeth ffurfiol gan y Pwyllgor Archwilio.

Portffolio i gynnwys:

Arweinyddiaeth a Strategaeth Gorfforaethol
Cadeirydd y Cabinet
Cynrychioli'r Cyngor ar Gyngor a Cabinet Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
Datblygu Economaidd
Cynrychioli'r Cyngor ar Ranbarth Dinas Bae Abertawe
Cydweithio
Marchnata a'r Cyfryngau
Penodi Aelodau o'r Cabinet
Penderfynu ar Bortffolios AC
Cyswllt â'r Prif Weithredwr
Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
Cynllunio Strategol Corfforaethol

Penodi'r Cynghorwyr a fydd yn gwasanaethu ar y Cabinet a phennu eu portffolios

Penodi Cynghorwyr i wasanaethu fel Aelodau o'r Cabinet ym mhob portffolio, gan roi sylw i'w galluoedd, gyda'r pŵer i adolygu penodiadau a/neu ddyrannu portffolios.
Penodi hyd at ddau Ddirprwy Arweinydd a fydd yn ymgymryd â'r swyddogaethau a nodir yn eu proffiliau swydd a phroffil swydd Arweinydd y Cyngor ar gais yr Arweinydd o dan amgylchiadau lle na all ef/hi eu cyflawni.

Penodi Arweinydd sy’n rhannu swydd ac Aelodau o’r Cabinet sy’n rhannu swydd, cyn belled â nad yw’r nifer fwyaf sydd ar y Bwrdd yn fwy na thair ar ddeg.
Penodi ‘Cynorthwywyr i’r Weithrediaeth’ nad ydynt yn aelodau o’r Cabinet ond y mae hawl ganddynt i fynychu, a siarad yn, unrhyw gyfarfod o’r Cabinet neu unrhyw Bwyllgorau’r Cabinet.

Cynrychioli'r Cyngor a gweithredu fel llysgennad ar ei ran

Cynrychioli'r cyngor i safon uchel, a bod yn ffigwr cryf, galluog a huawdl o fewn y Cyngor ac mewn cyfarfodydd â chyrff allanol.
Cynrychioli'r cyngor ar bwyllgor cydlynu Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, bwrdd partneriaeth rhanbarthol CLlLC, a chyrff eraill a bennir gan y cyngor.
Rhoi arweiniad a chefnogaeth i bartneriaethau a sefydliadau lleol.
Cynrychioli'r cyngor ar gyrff rhanbarthol a chenedlaethol fel sy'n briodol.

Rhoi arweiniad o fewn y portffolio

Cyflawni rôl deilydd portffolio, gan roi sylw i bwrpas a gweithgareddau'r rôl, a manyleb rôl aelod o'r Cabinet

Rheoli ac arwain gwaith y Cabinet a chadeirio cyfarfodydd

Sicrhau bod y Cabinet yn rhedeg yn effeithiol trwy reoli'r rhaglen gwaith cychwynnol a sicrhau ei datblygiad parhaus.
Sicrhau bod gwaith y Cabinet yn cyflawni amcanion polisi cenedlaethol.
Cynghori a mentora aelodau eraill o'r Cabinet wrth eu gwaith.
Cadeirio cyfarfodydd o'r Cabinet yn unol â chyfansoddiad y Cyngor, ac ar yr un pryd hyrwyddo arfer ac egwyddorion gwneud penderfyniadau ar y cyd.
Yn absenoldeb yr Arweinydd bydd yr Aelod o’r Cabinet a enwebwyd yn Ddirprwy Arweinydd Cydgysylltu Strategol yn cyflawni'r rôl hon.

Cymryd rhan yn y penderfyniadau a wneir ar y cyd gan y Cabinet a'u harwain

Cydweithio'n agos ag aelodau eraill y Cabinet i sicrhau:

- bod polisïau effeithiol yn cael eu datblygu i'r Cyngor
- fframwaith cyllidebol ar gyfer y Cyngor
- bod gwasanaethau o ansawdd uchel yn cael eu darparu i bobl leol.

Derbyn cyfrifoldeb ar y cyd a chefnogi penderfyniadau a wnaed gan y Cabinet.

Gweithio gyda swyddogion i arwain y Cyngor

Gweithredu fel prif bwynt cyswllt y cynghorwyr â’r Prif Weithredwr a’r Tîm Rheoli Corfforaethol
Cadw mewn cysylltiad rheolaidd â'r Prif Weithredwr, a swyddogion eraill priodol
Gweithio gyda gweithwyr y Cyngor yng nghyswllt gweledigaeth strategol a chyfeiriad y Cyngor, rolau rheoli swyddogion a datblygiad materion polisi.

ATODIAD A

Arwain partneriaethau ac arweinyddiaeth gymunedol

Rhoi arweiniad i bartneriaethau strategol lleol a phartneriaid lleol wrth geisio cyflawni nodau a blaenoriaethau cyffredin
Cyd-drafod a gweithredu fel brocer mewn achosion lle ceir blaenoriaethau gwahanol ac anghytundeb
Gweithredu fel arweinydd yn y gymuned leol trwy arddangos gweledigaeth a rhagwelediad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da ar y Cyngor a'i waith
Darparu arweinyddiaeth gymunedol a hyrwyddo dinasyddiaeth weithredol
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu agored a thryloyw
Cefnogi a glynu at berthynas barchus, briodol ac effeithiol â gweithwyr y Cyngor
Glynu at Gôd Ymddygiad yr Aelodau, y Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion a'r safonau ymddygiad uchaf mewn swydd gyhoeddus

Dysgu a Datblygiad Cynghorwyr

Ystyried a chymeradwyo ceisiadau gan aelodau i fynychu cynadleddau / seminarau / cyrsiau hyfforddi ar ôl ystyried adroddiad a baratowyd gan y Prif Weithredwr sy'n cynnwys:

a) Manylion y gynhadledd / seminar / cwrs hyfforddi
b) sylwadau'r Cyfarwyddwr perthnasol ynghylch yr angen am fod yn bresennol.
c) cyfanswm y gost sy'n gysylltiedig â bod yn bresennol h.y. ffioedd cynhadledd / seminar / hyfforddiant, cludiant, cynhaliaeth a llety.

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i'r gwerthoedd canlynol a'u harddangos mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd
Arweinyddiaeth gynhwysol
Meithrin consensws

4.3 Manyleb Person Arweinydd y Cyngor

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar Arweinydd effeithiol:

Rhoi arweiniad gwleidyddol i'r Cyngor

Gwybodaeth am gryfderau cymunedol, meysydd i'w gwella a materion allweddol
Dealltwriaeth o'r berthynas rhwng gwleidyddiaeth genedlaethol a lleol
Ymwybyddiaeth strategol dda o'r materion y mae'r Cyngor yn eu hwynebu
Dealltwriaeth o strategaeth, polisïau a gweithrediadau'r Cyngor

ATODIAD A

Penodi Cynghorwyr i wasanaethu ar y Cabinet

Dealltwriaeth o'r rheolau ar gyfer penodi Aelodau'r Cabinet a'r Dirprwy Arweinyddion
Y gallu i sylwi ar ddoniau'r aelodau
Y gallu i gyd-drafod y penodiadau mwyaf manteisiol o fewn ac ar draws grwpiau gwleidyddol
Arfarnu, tywys a mentora aelodau uwch

Cynrychioli'r Awdurdod a gweithredu fel llysgennad ar ei ran

Sgiliau cyfathrebu lefel uchel er mwyn cyfathrebu â'r cyfryngau, y gymuned leol a'r gynulleidfa ehangach.
Sgiliau siarad cyhoeddus da

Rhoi arweiniad o fewn y portffolio

Y sgiliau angenrheidiol er mwyn i aelod o'r Cabinet gyflawni ei rôl.

Rheoli ac arwain gwaith y Cabinet a chadeirio cyfarfodydd.

Dealltwriaeth o gyfansoddiad y Cyngor a'r rheolau gweithdrefn
Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, yn cynnwys annog yr holl aelodau i gyfranogi
Gwybodaeth a dealltwriaeth o amcanion polisi cenedlaethol
Trosolwg o'r gwaith sy'n cael ei wneud gan holl aelodau'r Cabinet.

Bod yn rhan o'r penderfyniadau a wneir ar y cyd gan y Cabinet

Y gallu i herio penderfyniadau'n adeiladol ac awgrymu posibiliadau amgen

Gweithio gyda swyddogion i arwain y sefydliad

Dealltwriaeth o rolau a chyfrifoldebau'r Prif Weithredwr a swyddogion eraill

Arwain partneriaethau ac arweinyddiaeth gymunedol

Sgiliau arwain hyblyg
Sgiliau cyd-drafod a broceriaeth
Sgiliau meddwl yn greadigol ac yn ochrol; y gallu i weld ymlaen a rhagfynegi

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor, y Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

5. DIRPRWY ARWEINYDD Y CYNGOR AC AELOD CABINET DROS GARTREFI

5.1 Atebolrwydd

I Arweinydd y Cyngor
I'r Cabinet (trwy gyfrifoldeb ar y cyd)
I'r Cyngor Llawn
I'r etholwyr

5.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Bydd Arweinydd y Cyngor yn dynodi hyd at ddau aelod o'r Cabinet i weithredu fel Dirprwy Arweinyddion:

Bydd pob Dirprwy Arweinydd yn ymgymryd â'r swyddogaethau a nodwyd yn eu proffil swydd ac ym mhroffil swydd Arweinydd y Cyngor, fel y nodir yn adran 4 uchod, ar gais yr Arweinydd mewn amgylchiadau lle na all ef/hi ymgymryd â hwy e.e. Cadeirio cyfarfodydd y Cabinet, neu gynrychioli'r Arweinydd mewn digwyddiadau a chyfarfodydd yn y Sir ac ar lefel ranbarthol neu genedlaethol - ar yr amod bod unrhyw benderfyniadau sy'n disgyn o fewn cylch gwaith aelod perthnasol o'r Cabinet yn cael eu gwneud gan yr aelodau hynny.

Cymryd cyfrifoldeb cyffredinol am y meysydd polisi sylweddol a nodir uchod a sicrhau yr ymdrinnir yn effeithiol â materion trawsbynciol ar lefel wleidyddol drwy sicrhau cyswllt priodol â chynghorwyr y Cabinet sydd â phortffolios gwasanaeth penodol.

Lle penodir 2 Ddirprwy Arweinydd, dylent wneud y canlynol ar y cyd:

> Cydgysylltu gweithgareddau’r Cabinet fel bod y polisïau a’r arferion yn adlewyrchu’r egwyddor o wneud penderfyniadau ar y cyd, a bod buddiannau’r Cyngor fel corff cyfan ar y blaen yn ymagwedd y Cabinet tuag at y materion y mae’n eu trafod.
>
> Cydgysylltu strategaethau’r Cyngor trwy’r strwythur democrataidd a chymryd cyfrifoldeb am y materion hynny sy’n effeithio ar fwy nag un portffolio/maes gwasanaeth o eiddo'r Cabinet.
>
> Clustnodi materion sy’n “rhychwantu” a sicrhau bod y systemau ar gyfer paratoi polisïau, gan gynnwys paneli ymgynghorol, yn cydnabod ac yn trafod y cyfryw faterion gan dalu sylw bob amser i hyrwyddo gwerth gorau.

5.3 Manyleb Person y Dirprwy Arweinydd(ion)

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar Ddirprwy Arweinydd effeithiol:

Darparu cefnogaeth i arweinyddiaeth wleidyddol y Cyngor

Gwybodaeth am gryfderau cymunedol, meysydd i'w gwella a materion allweddol
Dealltwriaeth o'r berthynas rhwng gwleidyddiaeth genedlaethol a lleol
Ymwybyddiaeth strategol dda o'r materion y mae'r Cyngor yn eu hwynebu

Dealltwriaeth o strategaeth, polisïau a gweithrediadau'r Cyngor
Dealltwriaeth lawn o faes gorchwyl a rôl y weithrediaeth, a chylch gwaith eu portffolio eu hunain, portffolio'r arweinydd a'r portffolios eraill.
Gweithio dan gyfarwyddyd yr Arweinydd

Cynrychioli'r Awdurdod a gweithredu fel llysgennad ar ei ran

Sgiliau cyfathrebu lefel uchel er mwyn cyfathrebu â'r cyfryngau, y gymuned leol a'r gynulleidfa ehangach.
Sgiliau siarad cyhoeddus da

Rhoi arweiniad o fewn y portffolio

Y sgiliau angenrheidiol er mwyn i aelod o'r Cabinet gyflawni ei rôl.

Rheoli ac arwain gwaith y Cabinet a chadeirio cyfarfodydd yn absenoldeb yr Arweinydd.

Dealltwriaeth o gyfansoddiad y Cyngor a'r rheolau gweithdrefn
Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, yn cynnwys annog yr holl aelodau i gyfranogi
Gwybodaeth a dealltwriaeth o amcanion polisi cenedlaethol
Trosolwg o'r gwaith sy'n cael ei wneud gan holl aelodau'r Cabinet.

Bod yn rhan o'r penderfyniadau a wneir ar y cyd gan y Cabinet

Y gallu i herio penderfyniadau'n adeiladol ac awgrymu posibiliadau amgen

Gweithio gyda swyddogion i arwain y sefydliad

Dealltwriaeth o rolau a chyfrifoldebau'r Prif Weithredwr a swyddogion eraill

Arwain partneriaethau ac arweinyddiaeth gymunedol

Sgiliau arwain hyblyg
Sgiliau cyd-drafod a broceriaeth
Sgiliau meddwl yn greadigol ac yn ochrol; y gallu i weld ymlaen a rhagfynegi

Portffolio’r Dirprwy Arweinydd

1. Dirprwy Arweinydd

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor, y Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

6. AELODAU'R CABINET

6.1 Atebolrwydd

I Arweinydd y Cyngor
I'r Cabinet (trwy gyfrifoldeb ar y cyd)
I'r Cyngor Llawn
I'r etholwyr

6.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Arwain portffolio

Cymryd yr awenau o ran rhoi cyfeiriad gwleidyddol atebol i'r amrywiaeth o wasanaethau'r Cyngor a geir ym mhob portffolio, gan weithio ar y cyd â'r Cyfarwyddwyr, Penaethiaid Gwasanaeth a swyddogion proffesiynol eraill sy'n gyfrifol am reoli a gweithredu'r gwasanaethau hynny.
Ennill parch swyddogion o fewn y portffolio; darparu cefnogaeth i swyddogion wrth weithredu rhaglenni'r portffolio
Rhoi arweiniad o fewn y portffolio
Cadw mewn cysylltiad â chadeirydd y pwyllgor craffu priodol a derbyn adroddiadau craffu yn ôl y galw
Asesu goblygiadau polisi a rhoi mewnbwn gwleidyddol ar faterion yr ymgynghorwyd yn eu cylch er mwyn dod i benderfyniad naill ai gan y swyddog perthnasol neu ar y cyd ag Aelodau eraill o'r Cabinet
Bod yn atebol am ddewisiadau a pherfformiad o fewn y portffolio
Trwy'r swyddogion priodol, meddu ar drosolwg o reoli perfformiad, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y portffolio
Hyrwyddo cyflawni gwerth gorau
Bod yn wleidyddol atebol am berfformiad y gwasanaethau a ddarperir i gyd-aelodau ac i'r gymuned
Cyflwyno adroddiadau ac ateb cwestiynau ar faterion yn eu portffolios mewn cyfarfodydd o'r Pwyllgor(au) Craffu perthnasol.
Ystyried materion polisi neu berfformiad gwasanaethau y tynnir eu sylw atynt gan gynghorwyr y tu allan i'r weithrediaeth yn dilyn cyfarfodydd Rhwydweithiau Cymunedol.
Gwneud penderfyniadau gweithredol yng nghyswllt holl swyddogaethau'r Cyngor Sir sy'n ymwneud â'r portffolio sydd ganddynt, yn amodol ar y canlynol:

(a) y pwerau a ddirprwywyd i Swyddogion
(b) peidio ag ymarfer y swyddogaethau hynny mewn modd a fyddai'n

(1) newid polisïau neu strategaethau a gymeradwywyd
(2) creu polisïau neu strategaethau newydd,
(3) gwneud penderfyniadau ynghylch dod â gwasanaeth cyhoeddus i ben neu ei addasu,
(4) penderfynu ar bwerau neu ddyletswyddau newydd sylweddol yn sgil deddfwriaeth newydd

(c) y penderfyniadau hynny a wneir yng Nghyfarfodydd Penderfyniadau'r Aelod o'r Cabinet, a gynullir ac a gofnodir yn ffurfiol gan y Prif Weithredwr

ATODIAD A

Cyfrannu at bennu agenda a rhaglen waith strategol ar gyfer y portffolio

Derbyn cyfrifoldeb am lunio dogfennau polisi strategol a statudol o fewn eu portffolio, gan ymgynghori â swyddogion.
Sicrhau cymeradwyaeth y Cabinet / Cyngor ar gyfer y materion hynny a goruchwylio'u gweithrediad.
Darparu cymorth i lunio a chyflawni rhaglen waith strategol ar lefel wleidyddol a statudol.
Ymgynghori â rhanddeiliaid yn ôl y galw.
Sicrhau bod rhaglen gwaith cychwynnol y portffolio yn cael ei diweddaru'n gyson ac yn gywir.
Annog ffyrdd o wella'r gwasanaethau a ddarperir trwy gyflwyno newidiadau o fewn y portffolio neu trwy weithgaredd ar y cyd â phortffolios eraill neu asiantaethau allanol perthnasol ac annog ymchwil briodol trwy'r prosesau adolygu polisïau

Darparu cynrychiolaeth ar gyfer y portffolio

Bod yn ffigwr cryf, galluog, sy'n darbwyllo i gynrychioli'r portffolio mewn cyfweliadau, datganiadau i'r wasg neu gyfarfodydd ymgynghori.
Bod yn ffigwr arweiniol mewn cyfarfodydd gyda rhanddeiliaid.
Cynrychioli'r Cyngor ar y cyfryw gyrff allanol, ar y cyd ag Awdurdodau eraill, neu mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill, a bennir o dro i dro gan y Cyngor/Cabinet.

Adrodd a Rhoi Cyfrif

Cyflwyno adroddiadau fel sy'n briodol i'r Arweinydd, i'r Cyngor Llawn, i'r Cabinet, i gadeirydd y pwyllgor craffu priodol, i gyrff rheoleiddio a'r cyfryngau.
Bod yn brif lefarydd gwleidyddol ar gyfer y portffolio.
Ymddangos yn ôl y galw gerbron pwyllgorau craffu ynghylch materion sy'n rhan o'r portffolio.

Chwarae rhan weithredol yng nghyfarfodydd y Cabinet a'r broses o wneud penderfyniadau

Dangos diddordeb ym mhortffolios pobl eraill a'u cefnogi
Nodi materion sy'n trawstorri portffolios neu sy'n gyfrifoldeb ar y cyd a chyfrannu atynt

Arwain partneriaethau ac arweinyddiaeth gymunedol

Rhoi arweiniad i bartneriaethau strategol lleol a phartneriaid lleol wrth geisio cyflawni nodau a blaenoriaethau cyffredin
Cyd-drafod a gweithredu fel brocer mewn achosion lle ceir blaenoriaethau gwahanol ac anghytundeb
Gweithredu fel arweinydd yn y gymuned leol trwy arddangos gweledigaeth a rhagweledigaeth

ATODIAD A

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da ar y Cyngor a'i waith
Rhoi arweiniad cymunedol a hyrwyddo dinasyddiaeth weithredol
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu agored a thryloyw
Cynnal a glynu at berthynas barchus, briodol ac effeithiol â gweithwyr y Cyngor
Glynu at Gôd Ymddygiad yr Aelodau, y Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion a'r safonau ymddygiad uchaf mewn swydd gyhoeddus

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd
Arweinyddiaeth gynhwysol

Cabinet yn rhinwedd Ymddiriedolwr Cyngor
Gwneud penderfyniad mewn perthynas ag Ymddiriedolwyr y mae'r Cyngor yn Ymddiriedolwr Corfforaethol arnynt.

Portffolios Aelodau'r Cabinet:

Aelod Cabinet dros Faterion Gwledig a Pholisi Cynllunio

Aelod Cabinet dros Adfywio, Hamdden, Diwylliant a Thwristiaeth

Aelod Cabinet dros Addysg a'r Gymraeg

Aelod Cabinet dros Newid Hinsawdd, Datgarboneiddio a Chynaliadwyedd

Aelod Cabinet dros Drefniadaeth a'r Gweithlu

Aelod Cabinet dros Wasanaethau Trafnidiaeth, Gwastraff a Seilwaith

Aelod Cabinet dros Adnoddau

Aelod Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

ATODIAD A

6.3 Manyleb Person Aelod o'r Cabinet

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar Aelod effeithiol o'r Cabinet:

Arwain portffolio

Dealltwriaeth o strategaeth, polisïau a gweithrediadau'r Cyngor
Sgiliau arweinyddiaeth

Cyfrannu at bennu agenda a rhaglen waith strategol ar gyfer y portffolio

Y gallu i gyflwyno i eraill
Y gallu i ymarfer ymwybyddiaeth a barn strategol
Gwybodaeth am y materion perthnasol a phwy y dylid eu cynnwys wrth wneud penderfyniadau
Y gallu i ddarbwyllo eraill
Gwybodaeth am y Cyngor ac amcanion cenedlaethol

Darparu cynrychiolaeth ar gyfer y portffolio

Sgiliau siarad cyhoeddus
Sgiliau cyflwyno da

Adrodd fel sy'n briodol

Sgiliau cyfathrebu lefel uchel

Chwarae rhan weithredol yng nghyfarfodydd y Cabinet a'i benderfyniadau

Y gallu i herio penderfyniadau'n adeiladol ac awgrymu posibiliadau amgen
Y wybodaeth, yr hyder a'r gallu i gyfrannu at drafod a datrys materion sy'n trawstorri neu a drafodir ar y cyd

Arwain partneriaethau ac arweinyddiaeth gymunedol

Sgiliau arwain hyblyg
Sgiliau cyd-drafod a broceriaeth
Sgiliau meddwl yn greadigol ac yn ochrol; y gallu i weld ymlaen a rhagfynegi

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor, y Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau a Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

7. CADEIRYDD PWYLLGOR CRAFFU

7.1. Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I'r etholwyr

7.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Rheoli'r pwyllgor yn hyderus ac yn effeithiol
Hyrwyddo rôl craffu o fewn y cyngor a'r tu allan, gan gadw mewn cysylltiad yn effeithiol yn fewnol yn y cyngor ac yn allanol gyda phartneriaid y cyngor
Datblygu, mewn ymgynghoriad â'r Cabinet a Swyddogion, rhaglen gwaith cychwynnol gytbwys ar gyfer y pwyllgor, a ddylai gynnwys datblygu ac adolygu polisïau, craffu ymchwiliol, a monitro perfformiad
Sicrhau bod y rhaglen gwaith cychwynnol yn rhoi sylw i ffactorau perthnasol megis: rhaglenni gwaith y weithrediaeth a'r pwyllgorau eraill, blaenoriaethau a risgiau strategol, a materion cymunedol perthnasol
Arddangos dull gwrthrychol a seiliwyd ar dystiolaeth o ymdrin â chraffu
Gwerthuso effaith a gwerth ychwanegol gweithgaredd craffu a nodi'r meysydd i'w gwella
Cyfrannu at ddatblygiad strategol craffu trwy gyfranogi yn Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu'r Cyngor

Rheoli'r rhaglen waith

Sicrhau bod y rhaglen waith yn cael ei chyflawni
Adrodd ar y cynnydd o ran y rhaglen waith i'r Cyngor, ac i eraill fel sy'n briodol
Cysylltu â swyddogion, aelodau eraill a chynrychiolwyr cymunedol i ddarparu adnoddau ar gyfer y rhaglen waith a'i chyflawni

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Gwerthuso dilysrwydd penderfyniadau gweithredol a herio penderfyniadau amhriodol trwy drefniadau galw-i-mewn y Cyngor

Rheoli cyfarfodydd yn effeithiol

Pennu agenda sy'n cynnwys amcanion a chanlyniadau clir ar gyfer y cyfarfod
Symud y gwaith sy'n cael ei drafod mewn cyfarfodydd yn ei flaen, gan sicrhau bod amcanion y cyfarfod yn cael eu cyflawni ac y glynir at y côd ymddygiad, y rheolau sefydlog a'r gofynion cyfansoddiadol eraill
Sicrhau bod y gwaith paratoi angenrheidiol yn cael ei wneud ymlaen llaw
Sicrhau bod pawb sy'n cymryd rhan yn cael cyfle i wneud cyfraniad priodol

Arweinyddiaeth Gymunedol

Gweithredu fel ffocws ar gyfer cyswllt rhwng y cyngor, y gymuned a chyrff allanol yng nghyd-destun swyddogaeth craffu
Meithrin dealltwriaeth a pherchenogaeth o swyddogaeth craffu o fewn y gymuned
Nodi materion cymunedol perthnasol ar gyfer craffu
Cynnwys yn llawn randdeiliaid allanol, defnyddwyr gwasanaeth, tystion arbenigol a phartneriaid mewn gweithgaredd craffu

Cynnwys a datblygu aelodau'r pwyllgor

Annog perfformiad o safon uchel gan holl aelodau'r pwyllgor yn y pwyllgor ei hun a'r grwpiau gorchwyl a gorffen
Asesu perfformiad unigol ac ar y cyd o fewn y pwyllgor a hwyluso datblygiad priodol

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

7.3 Manyleb Person Cadeirydd Pwyllgor Craffu

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar Gadeirydd Bwyllgor Craffu effeithiol:

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Dealltwriaeth o rôl a swyddogaethau'r Cyngor
Dealltwriaeth o rôl craffu, cylch gwaith y pwyllgor, rôl y cadeirydd, ac agweddau eraill ar y trefniadau democrataidd
Dealltwriaeth o swyddogaethau cynnal craffu
Dealltwriaeth o flaenoriaethau a risgiau'r cyngor
Y gallu i ddatblygu rhaglenni gwaith
Dealltwriaeth o faterion cymunedol
Gwrthrychedd
Sgiliau cyd-drafod a meithrin consensws
Y gallu i feithrin perthynas adeiladol fel 'ffrind beirniadol' i'r Weithrediaeth

Rheoli'r rhaglen waith

Y gallu i reoli prosiectau ac adnoddau
Y gallu i reoli pobl
Y gallu i flaenoriaethu
Y gallu i adrodd ar gynnydd i wahanol grwpiau mewn gwahanol arddull

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Dealltwriaeth o drefniadau'r Cyngor ar gyfer galw-i-mewn

Rheoli cyfarfodydd yn effeithiol

Dealltwriaeth o brotocol cyfarfodydd, y côd ymddygiad, y rheolau sefydlog a gofynion cyfansoddiadol eraill, a'u cymhwysiad
Y gallu i gadeirio cyfarfodydd yn effeithiol, gan reoli'r agenda a symud busnes yn ei flaen
Y gallu i hwyluso trafodaethau effeithiol
Y gallu i wrando a holi'n effeithiol

Arweinyddiaeth Gymunedol

Dealltwriaeth o rôl arweinyddiaeth gymunedol
Gwybodaeth am faterion a disgwyliadau lleol
Y gallu i weithio'n effeithiol gyda holl aelodau'r gymuned a meithrin dealltwriaeth o graffu a pherchnogaeth arno
Gwybodaeth am yr unigolion a'r sefydliadau yn y gymuned, yn enwedig y rhai sy'n cael eu heithrio'n draddodiadol

Cynnwys a datblygu aelodau'r pwyllgor

Dealltwriaeth o rôl a sgiliau'r pwyllgor craffu a'r unigolion sy'n rhan ohono
Y gallu i gynorthwyo'r aelodau a'r pwyllgor i asesu eu perfformiad
Y gallu i nodi unrhyw anghenion hyfforddi a datblygu a chaffael dysgu a datblygu priodol, gan ymgynghori â swyddogion

8. IS-GADEIRYDD PWYLLGOR CRAFFU

8.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I Gadeirydd y Pwyllgor Craffu
I aelodau'r Pwyllgor Rheoleiddio
I'r etholwyr

8.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Cynorthwyo'r Cadeirydd i reoli'r cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol, gan hwyluso cynhwysiad a chyfranogiad
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod y pwyllgor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor
Cynorthwyo'r Cadeirydd i hyrwyddo rôl craffu o fewn y Cyngor a'r tu allan, gan gadw mewn cysylltiad effeithiol yn fewnol yn y Cyngor ac yn allanol gyda phartneriaid y Cyngor
Arddangos dull gwrthrychol a seiliwyd ar dystiolaeth o ymdrin â chraffu.
Gwerthuso effaith a gwerth ychwanegol gweithgaredd craffu a nodi'r meysydd i'w gwella
Cyfrannu at ddatblygiad strategol craffu trwy gyfranogi yn Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu'r Cyngor

Rheoli'r rhaglen waith

Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod y rhaglen waith yn cael ei chyflawni
Cynorthwyo'r Cadeirydd i gysylltu â swyddogion, aelodau eraill a chynrychiolwyr cymunedol i ddarparu adnoddau ar gyfer y rhaglen waith a'i chyflawni

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Gwerthuso dilysrwydd penderfyniadau gweithredol a herio penderfyniadau amhriodol trwy drefniadau galw-i-mewn y Cyngor

Rheoli cyfarfodydd yn effeithiol

Cynorthwyo'r Cadeirydd i bennu agenda sy'n cynnwys amcanion a chanlyniadau clir ar gyfer y cyfarfod
Cynorthwyo'r Cadeirydd i reoli cynnydd busnes mewn cyfarfodydd; sicrhau bod amcanion cyfarfodydd yn cael eu cyflawni ac y glynir at y côd ymddygiad, y rheolau sefydlog a'r gofynion cyfansoddiadol eraill
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod y gwaith paratoi angenrheidiol yn cael ei wneud ymlaen llaw
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod pawb sy'n cymryd rhan yn cael cyfle i wneud cyfraniad priodol

ATODIAD A

Arweinyddiaeth Gymunedol

Cynorthwyo'r Cadeirydd i weithredu fel ffocws ar gyfer cyswllt rhwng y Cyngor, y gymuned a chyrff allanol yng nghyd-destun swyddogaeth craffu
Meithrin dealltwriaeth a pherchenogaeth o swyddogaeth craffu o fewn y gymuned.
Nodi materion cymunedol perthnasol ar gyfer craffu
Cynnwys yn llawn randdeiliaid allanol, defnyddwyr gwasanaeth, tystion arbenigol a phartneriaid mewn gweithgaredd craffu

Cynnwys a datblygu aelodau'r pwyllgor

Cynorthwyo'r Cadeirydd i annog perfformiad o safon uchel gan holl aelodau'r pwyllgor yn y pwyllgor ei hun a'r grwpiau gorchwyl a gorffen
Cynorthwyo'r Cadeirydd i asesu perfformiad unigol ac ar y cyd o fewn y pwyllgor a hwyluso datblygiad priodol

Gwerthoedd
Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

8.3 Manyleb Person Is-gadeirydd Pwyllgor Craffu

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

Cadeirio cyfarfodydd y pwyllgor yn absenoldeb y Cadeirydd

Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, er mwyn sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud yn effeithiol a bod pawb sy'n bresennol yn cymryd rhan
Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor a'r Rheolau Sefydlog

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Dealltwriaeth o rôl a swyddogaethau'r cyngor
Dealltwriaeth o rôl craffu, cylch gwaith y pwyllgor, rôl y cadeirydd, ac agweddau eraill ar y trefniadau democrataidd
Dealltwriaeth o swyddogaethau cynnal craffu
Dealltwriaeth o flaenoriaethau a risgiau'r cyngor
Y gallu i ddatblygu rhaglenni gwaith
Dealltwriaeth o faterion cymunedol
Gwrthrychedd
Sgiliau cyd-drafod a meithrin consensws

Rheoli'r rhaglen waith

Y gallu i reoli prosiectau ac adnoddau
Y gallu i reoli pobl
Y gallu i flaenoriaethu
Y gallu i adrodd ar gynnydd i wahanol grwpiau mewn gwahanol arddull

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Dealltwriaeth o drefniadau'r Cyngor ar gyfer galw-i-mewn

Rheoli cyfarfodydd yn effeithiol

Dealltwriaeth o brotocol cyfarfodydd, y côd ymddygiad, y rheolau sefydlog a gofynion cyfansoddiadol eraill, a'u cymhwysiad
Y gallu i gadeirio cyfarfodydd yn effeithiol, gan reoli'r agenda a symud busnes yn ei flaen
Y gallu i hwyluso trafodaethau effeithiol
Y gallu i wrando a holi'n effeithiol

Arweinyddiaeth Gymunedol

Dealltwriaeth o rôl arweinyddiaeth gymunedol
Gwybodaeth am faterion a disgwyliadau lleol
Y gallu i weithio'n effeithiol gyda holl aelodau'r gymuned a meithrin dealltwriaeth o graffu a pherchnogaeth arno
Gwybodaeth am yr unigolion a'r sefydliadau yn y gymuned, yn enwedig y rhai sy'n cael eu heithrio'n draddodiadol

Cynnwys a datblygu aelodau'r pwyllgor

Dealltwriaeth o rôl a sgiliau'r pwyllgor craffu a'r unigolion sy'n rhan ohono
Y gallu i gynorthwyo'r aelodau a'r pwyllgor i asesu eu perfformiad
Y gallu i nodi unrhyw anghenion hyfforddi a datblygu a chaffael dysgu a datblygu priodol, gan ymgynghori â swyddogion

9. AELOD O BWYLLGOR CRAFFU

9.1 Atebolrwydd

Cadeirydd y Pwyllgor Craffu priodol
I'r Cyngor Llawn
I'r etholwyr

9.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Chwarae rhan lawn yng ngweithgareddau'r Pwyllgor Craffu, cynorthwyo i gyflawni ei raglen waith a gwaith unrhyw grwpiau gorchwyl a gorffen cysylltiedig

Adolygu a datblygu polisi

Cynorthwyo i greu, datblygu, gwella a mireinio polisïau'r Cyngor
Herio polisïau ar sail tystiolaeth gadarn, er enghraifft yn erbyn deddfwriaeth neu flaenoriaeth wleidyddol leol
Asesu effaith y polisi presennol

Monitro perfformiad a chyflwyno gwasanaethau

Monitro perfformiad darparwyr mewnol ac allanol yn erbyn safonau a thargedau
Cyfrannu at nodi a lleddfu risgiau
Ymchwilio i achosion perfformiad gwael ac ymdrin â hwy

Hyrwyddo gwaith craffu

Hyrwyddo rôl craffu y tu mewn a'r tu allan i'r Cyngor, gan ddatblygu cydberthnasau mewnol ac allanol effeithiol
Arddangos dull gwrthrychol a seiliwyd ar dystiolaeth o ymdrin â chraffu
Ychwanegu gwerth at y penderfyniadau a wneir a'r gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod trwy graffu effeithiol

Arweinyddiaeth Gymunedol

Defnyddio craffu yn fodd i ymdrin â materion cymunedol a chynnwys y cyhoedd
Annog rhanddeiliaid i fod yn rhan o waith yr awdurdod
Datblygu datrysiadau polisi sy'n ymarferol ac yn dderbyniol yn lleol
Meithrin deialog ynghylch blaenoriaethau, amcanion a pherfformiad, ymhlith cymunedau a rhanddeiliaid

Cymryd rhan mewn cyfarfodydd

Paratoi'n ddigonol ac yn briodol ar gyfer cyfarfodydd trwy waith ymchwil a chyfarwyddyd
Cyfranogi mewn modd rhagweithiol, gwybodus ac effeithiol, gan roi sylw i'r Côd Ymddygiad, y Rheolau Sefydlog a'r gofynion cyfansoddiadol eraill
Gofyn am roi unrhyw fater sy'n berthnasol i faes gorchwyl eu pwyllgor ar yr agenda a'i drafod.

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Gwerthuso dilysrwydd penderfyniadau gweithredol a herio penderfyniadau amhriodol trwy drefniadau galw-i-mewn y Cyngor

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

9.3 Manyleb Person Aelod o Bwyllgor Craffu

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod craffu effeithiol:

Chwarae rhan lawn yng ngweithgareddau'r swyddogaeth graffu

Dealltwriaeth lawn o faes gorchwyl a rôl craffu, a chylch gwaith eu pwyllgor eu hunain ac eraill
Dealltwriaeth o swyddogaethau cynnal craffu
Gweithio'n unol â chyfarwyddyd y cadeirydd

Bod yn gysylltiedig ag adolygu a datblygu polisïau

Gwybodaeth am bolisïau presennol a'r gallu i'w gwerthuso
Dealltwriaeth o arfer gorau
Dealltwriaeth o'r cyd-destun deddfwriaeth a pholisi cenedlaethol, rhanbarthol a lleol

Bod yn gysylltiedig â monitro perfformiad a chyflwyno gwasanaethau

Dealltwriaeth o Raglen Cymru ar gyfer Gwella
Dealltwriaeth o egwyddorion ac arfer rheoli perfformiad
Dealltwriaeth o drefniadau rheoli perfformiad y Cyngor
Y gallu i ddadansoddi data a herio perfformiad
Bod yn gysylltiedig â hyrwyddo gwaith craffu

Y gallu i gyd-drafod a meithrin consensws
Y gallu i weithredu'n wrthrychol ac ar sail tystiolaeth

ATODIAD A

Bod yn gysylltiedig ag arwain y gymuned

Dealltwriaeth o rôl arweinyddiaeth gymunedol
Gwybodaeth am faterion a disgwyliadau lleol
Y gallu i weithio'n effeithiol gyda holl aelodau'r gymuned a meithrin dealltwriaeth o graffu a pherchnogaeth arno
Gwybodaeth am yr unigolion a'r sefydliadau yn y gymuned, yn enwedig y rhai sy'n cael eu heithrio'n draddodiadol

Cymryd rhan mewn cyfarfodydd

Y gallu i ddehongli gwybodaeth a data o amrywiaeth o ffynonellau
Dealltwriaeth o brotocol cyfarfodydd, y côd ymddygiad, y rheolau sefydlog a gofynion cyfansoddiadol eraill, a'u cymhwysiad
Y gallu i gymryd rhan mewn cyfarfodydd, yn cynnwys gwrando, holi a siarad yn effeithiol

Galw'r Weithrediaeth i gyfrif

Dealltwriaeth o drefniadau'r Cyngor ar gyfer galw-i-mewn

10. CADEIRYDD PWYLLGOR RHEOLEIDDIO (Pwyllgorau Cynllunio a Thrwyddedu)

10.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I aelodau'r pwyllgor rheoleiddio

10.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Rheoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir
Sicrhau bod y pwyllgor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor
Sicrhau bod ymgeiswyr ac eraill yr effeithir arnynt wedi'u bodloni o ran tryloywder y broses reoleiddio
Arddangos uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor

Hyrwyddo rôl y pwyllgor rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Gweithredu fel llysgennad i'r pwyllgor rheoleiddio, gan hwyluso dealltwriaeth o'r rôl
Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir
Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd yn y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ac ymateb iddo wrth gynnal cyfarfodydd ac mewn achosion/ceisiadau unigol gerbron cyfarfodydd pwyllgor ffurfiol

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Datblygu statws ac uniondeb y pwyllgor a'i benderfyniadau
Deall rolau'r aelodau, y swyddogion a'r partïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y pwyllgor rheoleiddio
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

10.3 Manyleb Person Cadeirydd Pwyllgor Rheoleiddio (Pwyllgorau Cynllunio a Thrwyddedu)

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar gadeirydd pwyllgor rheoleiddio effeithiol:

Rhoi arweiniad a chyfeiriad

Y gallu i gynnal cyfarfodydd er mwyn sicrhau bod ymgeiswyr yn teimlo eu bod wedi cael eu trin yn deg ac yn llawn, hyd yn oed os gwrthodir eu cais
Dealltwriaeth o rôl y Cyngor a'r gallu i sicrhau bod rhanddeiliaid yn cael eu gwneud yn ymwybodol o'r rôl honno
Sgiliau cyfathrebu
Gwybodaeth am faterion lleol
Gwybodaeth am y gyfraith, polisi a gweithdrefnau yn y maes rheoleiddio/lled-farnwrol hwnnw
Y gallu i reoli gwaith y pwyllgor
Y gallu i gefnogi a datblygu'r sgiliau angenrheidiol ymhlith cyd-aelodau'r pwyllgor

Hyrwyddo rôl y pwyllgor rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Dealltwriaeth a gwerthfawrogiad a'r fframwaith rheoliadol
Y gallu i ysbrydoli ac ennyn brwdfrydedd aelodau'r pwyllgor ynghylch gwaith y pwyllgor
Uniondeb a'r gallu i osod barn bersonol o'r neilltu a gweithredu'n ddiduedd
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r côd(au) ymddygiad a'r protocolau perthnasol a'r gallu i'w hyrwyddo

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Gwybodaeth a dealltwriaeth o gyfansoddiad y cyngor, y côd ymddygiad a'r protocolau
Gwybodaeth am werthoedd y Cyngor ac ymrwymiad iddynt

11. IS-GADEIRYDD Y PWYLLGOR CYNLLUNIO

11.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I Gadeirydd y Pwyllgor Cynllunio
I aelodau'r Pwyllgor Cynllunio

11.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Cynorthwyo'r Cadeirydd i reoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir.
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod y pwyllgor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor.
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod ymgeiswyr ac eraill yr effeithir arnynt wedi'u bodloni o ran tryloywder y broses reoleiddio.
Arddangos uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor

Hyrwyddo rôl y pwyllgor rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Gweithredu fel llysgennad i'r pwyllgor rheoleiddio, gan hwyluso dealltwriaeth o'r rôl
Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir
Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd yn y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ac ymateb iddo wrth gynnal cyfarfodydd ac mewn achosion/ceisiadau unigol gerbron cyfarfodydd pwyllgor ffurfiol

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Datblygu statws ac uniondeb y pwyllgor a'i benderfyniadau
Deall rolau'r aelodau, y swyddogion a'r partïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y pwyllgor rheoleiddio
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

11.3 Manyleb Person Is-gadeirydd Pwyllgor Cynllunio

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

Gweithredu fel symbol o awdurdod democrataidd y Cyngor

Sgiliau siarad cyhoeddus da
Dealltwriaeth fanwl o rôl Cadeirydd y Cyngor a'r protocolau

Cadeirio cyfarfodydd y pwyllgor yn absenoldeb y Cadeirydd

Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, er mwyn sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud yn effeithiol a bod pawb sy'n bresennol yn cymryd rhan
Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor a'r Rheolau Sefydlog

Cynnal a hyrwyddo Cyfansoddiad y Cyngor

Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor
Dealltwriaeth o ran pryd mae angen gofyn cyngor y Swyddog Monitro ar faterion sy'n ymwneud â'r Cyfansoddiad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

Rhaglennu gwaith

Y gallu a'r ddisgyblaeth i gynllunio a rheoli rhaglenni gwaith

12. IS-GADEIRYDD Y PWYLLGOR TRWYDDEDU

12.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I Gadeirydd y Pwyllgor Trwyddedu
I aelodau'r Pwyllgor Trwyddedu

12.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Darparu arweiniad a chyfeiriad

Cynorthwyo'r Cadeirydd i reoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir.
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod y pwyllgor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Sefydlog y Cyngor
Cynorthwyo'r Cadeirydd i sicrhau bod ymgeiswyr ac eraill yr effeithir arnynt wedi'u bodloni o ran tryloywder y broses reoleiddio
Arddangos uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor

Hyrwyddo rôl y pwyllgor rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Gweithredu fel llysgennad i'r pwyllgor rheoleiddio, gan hwyluso dealltwriaeth o'r rôl
Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir
Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd yn y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ac ymateb iddo wrth gynnal cyfarfodydd ac mewn achosion/ceisiadau unigol gerbron cyfarfodydd pwyllgor ffurfiol

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Datblygu statws ac uniondeb y pwyllgor a'i benderfyniadau
Deall rolau'r aelodau, y swyddogion a'r partïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y pwyllgor rheoleiddio
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

12.3 Manyleb Person Is-gadeirydd y Pwyllgor Trwyddedu

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol:

Gweithredu fel symbol o awdurdod democrataidd y Cyngor

Sgiliau siarad cyhoeddus da
Dealltwriaeth fanwl o rôl Cadeirydd y Cyngor a'r protocolau

Cadeirio cyfarfodydd y pwyllgor yn absenoldeb y Cadeirydd

Sgiliau cadeirio cyfarfodydd, er mwyn sicrhau bod y gwaith yn cael ei wneud yn effeithiol a bod pawb sy'n bresennol yn cymryd rhan
Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor a'r Rheolau Sefydlog

Cynnal a hyrwyddo Cyfansoddiad y Cyngor

Dealltwriaeth o Gyfansoddiad y Cyngor
Dealltwriaeth o ran pryd mae angen gofyn cyngor y Swyddog Monitro ar faterion sy'n ymwneud â'r Cyfansoddiad

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Dealltwriaeth o rolau swyddogion, aelodau a gwahanol asiantaethau
Parch at wahanol grwpiau ac unigolion ac awydd i weithio gyda hwy
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Côd Ymddygiad a'r Protocol ar gyfer Aelodau/Swyddogion
Gwybodaeth ac ymrwymiad i werthoedd y Cyngor

Rhaglennu gwaith

Y gallu a'r ddisgyblaeth i gynllunio a rheoli rhaglenni gwaith

13. AELOD O BWYLLGOR RHEOLEIDDIO (Pwyllgorau Cynllunio a Thrwyddedu)

13.1 Atebolrwydd

I'r Cyngor Llawn
I Gadeirydd y pwyllgor rheoleiddio

13.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Dealltwriaeth o natur pwyllgorau rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Bod yn ymwybodol o natur led-farnwrol penderfyniadau pwyllgorau rheoleiddio
Casglu digon o wybodaeth dechnegol, gyfreithiol a gweithdrefnol i gyfrannu'n deg ac yn gywir at swyddogaeth y pwyllgor
Bod yn drwyadl ac yn wrthrychol wrth dderbyn ac ymateb i gyngor proffesiynol wrth gynnal cyfarfodydd ac achosion/ceisiadau unigol gerbron y pwyllgor

Cyfranogi mewn cyfarfodydd a gwneud penderfyniadau

Cyfranogi'n effeithiol yng nghyfarfodydd y pwyllgor rheoleiddio, gan sicrhau cydbwysedd rhwng ystyriaethau lleol ac argymhellion polisi er mwyn cyfrannu at benderfyniadau effeithiol
Gwneud penderfyniadau gwybodus a chytbwys, o fewn cylch gwaith y pwyllgor, sy'n cyd-fynd â'r gofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r cyngor

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Sicrhau uniondeb penderfyniadau'r Pwyllgor a'i rôl ef/hi ei hun drwy gadw at y Côd(au)
Ymddygiad a'r gofynion cyfansoddiadol a chyfreithiol eraill
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor
Deall rolau aelodau, swyddogion a phartïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y pwyllgor rheoleiddio

Gwerthoedd
Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

- Bod yn agored ac yn dryloyw
- Gonestrwydd ac uniondeb
- Goddefgarwch a pharch
- Cydraddoldeb a thegwch
- Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
- Cynaliadwyedd.

13.3 Manyleb Person Aelod o Bwyllgor Rheoleiddio
(Pwyllgorau Cynllunio a Thrwyddedu)

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y rôl/disgrifiad swydd, mae angen y canlynol ar aelod effeithiol o bwyllgor rheoleiddio:

Dealltwriaeth o natur pwyllgorau rheoleiddio a phenderfyniadau lled-farnwrol

Uniondeb a'r gallu i osod barn bersonol o'r neilltu a gweithredu'n ddiduedd
Gwybodaeth am y gyfraith, polisi a gweithdrefnau yn y maes rheoleiddio/lled-farnwrol hwnnw
Cynnal gwybodaeth
Gwrthrychedd a gallu i farnu

Cyfranogi mewn cyfarfodydd a gwneud penderfyniadau

Y gallu i wrando ac ystyried a pharchu barn cyfranwyr eraill
Sgiliau siarad cyhoeddus da
Sgiliau eiriolaeth da

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Gwybodaeth a dealltwriaeth o gyfansoddiad y cyngor, y côd ymddygiad a'r protocolau
Gwybodaeth am werthoedd y Cyngor ac ymrwymiad iddynt

14. CADEIRYDD Y PWYLLGOR APÊL

14.1 Atebolrwydd

Yn atebol i'r Cyngor Llawn
Yn atebol i aelodau'r Pwyllgor Apêl

14.2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

Rheoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir
Sicrhau bod y pwyllgor yn cynnal ei gyfarfodydd yn unol â Rheolau Gweithdrefn y Cyngor
Sicrhau bod apelwyr ac eraill yr effeithir arnynt wedi'u bodloni o ran tryloywder y broses apeliadau
Arddangos uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion y gyfraith a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor
Hwyluso dealltwriaeth o rôl y Pwyllgor a sicrhau bod y Pwyllgor a'i aelodau yn gweithredu oddi mewn i'r gofynion cyfreithiol a gweithdrefnol er mwyn goruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir.
Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd yn y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ac ymateb iddo wrth gynnal cyfarfodydd ac mewn achosion/ceisiadau unigol gerbron y pwyllgor

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Datblygu statws ac uniondeb y pwyllgor a'i benderfyniadau
Deall rolau'r aelodau, y swyddogion a'r partïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y pwyllgor
Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

Gwerthoedd

Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

Bod yn agored ac yn dryloyw
Gonestrwydd ac uniondeb
Goddefgarwch a pharch
Cydraddoldeb a thegwch
Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
Cynaliadwyedd

14.3 Manyleb Person Cadeirydd y Pwyllgor Apêl

I gyflawni ei rôl fel a nodir yn y disgrifiad o'r rôl honno, mae angen y canlynol ar Gadeirydd Pwyllgor Apêl effeithiol:

Rhoi arweiniad a chyfeiriad

Y gallu i gynnal cyfarfodydd er mwyn sicrhau bod apelwyr yn teimlo eu bod wedi cael eu trin yn deg ac yn llawn, hyd yn oed os gwrthodir eu hapêl

Dealltwriaeth o rôl y Cyngor a'r gallu i sicrhau bod rhanddeiliaid yn cael eu gwneud yn ymwybodol o'r rôl honno
Sgiliau cyfathrebu
Gwybodaeth am y gyfraith, polisi a gweithdrefnau yn y meysydd y mae'r Pwyllgor yn ymwneud â hwy
Y gallu i reoli gwaith y pwyllgor
Y gallu i gefnogi a datblygu'r sgiliau angenrheidiol ymhlith cyd-aelodau'r pwyllgor

Hyrwyddo rôl y pwyllgor

Dealltwriaeth a gwerthfawrogiad a'r fframwaith rheoliadol
Y gallu i ysbrydoli ac ennyn brwdfrydedd aelodau'r pwyllgor ynghylch gwaith y pwyllgor
Uniondeb a'r gallu i osod barn bersonol o'r neilltu a gweithredu'n ddiduedd
Gwybodaeth a dealltwriaeth o'r côd(au) ymddygiad a'r protocolau perthnasol a'r gallu i'w hyrwyddo

Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau

Gwybodaeth a dealltwriaeth o gyfansoddiad y Cyngor, y côd ymddygiad a'r protocolau
Gwybodaeth am werthoedd y Cyngor ac ymrwymiad iddynt

ATODIAD A

15. CADEIRYDD PWYLLGOR Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn

2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

- **Rhoi arweiniad a chyfeiriad**
  - Rheoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir
  - Arwain y pwyllgor yn ei rôl:
    - Adolygu'r ddarpariaeth o ran y staff, swyddfeydd ac adnoddau eraill sydd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, gan sicrhau bod y rhain yn ddigonol
    - Rhoi adroddiadau blynyddol i'r Cyngor llawn ynghylch y materion uchod
    - Penodi is-bwyllgorau a chadeiryddion is-bwyllgorau i gyflawni'r swyddogaethau a ddirprwywyd gan y pwyllgor
    - Ystyried yr adroddiadau a luniwyd gan Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd
    - Datblygu strategaeth yr Awdurdod o ran cefnogi a datblygu'r aelodau
    - Sicrhau bod yr aelodau'n cael mynediad i hyfforddiant a datblygiad rhesymol fel y disgrifiwyd yn strategaeth yr Awdurdod ar gyfer datblygu'r aelodau ac yn Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau
    - Sicrhau bod cyllideb ddigonol ar gyfer datblygu'r aelodau
    - Sicrhau bod yr aelodau'n cael mynediad i gynlluniau datblygiad personol ac adolygiadau blynyddol o'u datblygiad personol
  - Arddangos uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor

- **Bod yn Hyrwyddwr Datblygu Aelodau ar gyfer y Cyngor**
  - Hyrwyddo a datblygu strategaeth yr Awdurdod o ran cefnogi a datblygu'r aelodau
  - Hyrwyddo rôl yr aelodau a'r cymorth a'r datblygu angenrheidiol.
  - Sicrhau i'r graddau y mae hynny'n bosibl fod yr aelodau'n manteisio ar bob cyfle i fynd i ddigwyddiadau datblygu aelodau ac i gael cynlluniau datblygu personol ac adolygiad blynyddol o'u datblygiad personol

- **Hyrwyddo rôl Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd**

    - Gweithredu fel llysgennad i bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd, gan hwyluso dealltwriaeth o rôl y Pwyllgor
    - Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir
    - Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ynghylch cynnal cyfarfodydd ac ymateb iddo.

- **Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau**

    - Datblygu statws ac uniondeb y pwyllgor a'i benderfyniadau
    - Deall rolau aelodau, swyddogion a phartïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd
    - Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

3 Gwerthoedd

- Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

    - Bod yn agored ac yn dryloyw
    - Gonestrwydd ac uniondeb
    - Goddefgarwch a pharch
    - Cydraddoldeb a thegwch
    - Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
    - Cynaliadwyedd

16. AELOD O BWYLLGOR Y GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn
- I Gadeirydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

- **Deall natur Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd:**
    - Bod yn ymwybodol o'i rôl yn y pwyllgor a'i chyflawni'n effeithiol o ran:
        - Adolygu'r ddarpariaeth o ran y staff, swyddfeydd ac adnoddau eraill sydd ar gael i Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, gan sicrhau bod y rhain yn ddigonol
        - Rhoi adroddiadau blynyddol i'r cyngor llawn ynghylch y materion uchod
        - Penodi is-bwyllgorau a chadeiryddion is-bwyllgorau i gyflawni'r swyddogaethau a ddirprwywyd gan y pwyllgor
        - Ystyried yr adroddiadau a luniwyd gan Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd
        - Datblygu strategaeth yr Awdurdod o ran cefnogi a datblygu'r aelodau
        - Sicrhau bod yr aelodau'n cael mynediad i hyfforddiant a datblygiad rhesymol fel y disgrifiwyd yn strategaeth yr Awdurdod ar gyfer datblygu'r aelodau ac yn Siarter Cymru ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau
        - Sicrhau bod cyllideb ddigonol ar gyfer datblygu'r aelodau
        - Sicrhau bod yr aelodau'n cael mynediad i gynlluniau datblygiad personol ac adolygiadau blynyddol o'u datblygiad personol
    - Meddu ar ddigon o wybodaeth dechnegol, gyfreithiol a gweithdrefnol i gyfrannu'n deg ac yn gywir i swyddogaeth y pwyllgor.
    - Bod yn drwyadl ac yn wrthrychol wrth dderbyn ac ymateb i gyngor proffesiynol wrth gynnal cyfarfodydd a thrin materion a roddir gerbron y Pwyllgor

- **Cyfranogi mewn cyfarfodydd a gwneud penderfyniadau**

    - Cyfranogi'n effeithiol yng nghyfarfodydd Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd,

    - Gwneud penderfyniadau gwybodus a chytbwys, o fewn cylch gwaith y pwyllgor, sy'n cyd-fynd â'r gofynion cyfreithiol a'r gofynion cyfansoddiadol a pholisi

- **Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau**

    - Sicrhau uniondeb penderfyniadau'r Pwyllgor a'i rôl ef/hi ei hun drwy gadw at y Côd(au) Ymddygiad a'r gofynion cyfansoddiadol a chyfreithiol eraill

    - Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor

    - Deall rolau aelodau, swyddogion a phartïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd

3 Gwerthoedd

- Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:
    - Bod yn agored ac yn dryloyw
    - Gonestrwydd ac uniondeb
    - Goddefgarwch a pharch
    - Cydraddoldeb a thegwch
    - Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
    - Cynaliadwyedd

17. HYRWYDDWR DATBLYGU'R AELODAU

1. Atebolrwydd

I Bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd.
I'r Cyngor.

2. Rôl, Pwrpas a Gweithgareddau

Y canlynol yw'r cyfrifoldebau allweddol:

- gweithio ochr yn ochr â Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd a'r Rheolwr Dysgu a Datblygu Corfforaethol i lunio Rhaglen ar gyfer Datblygu'r Aelodau a sicrhau bod cymorth priodol ar gael i ddarparu'r rhaglen i'r aelodau.
- arwain a hyrwyddo perthnasedd a phwysigrwydd y rhaglen yn y Cyngor;
- codi proffil datblygu i'r aelodau yn y Cyngor, gyda chymorth Aelodau Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd, ac annog Cynghorwyr i fynychu'r hyfforddiant a'r digwyddiadau datblygu a drefnir ar eu cyfer;
- ymgynghori â chynghorwyr mewn awdurdodau eraill a chlustnodi arferion da;
- ymgysylltu â Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru sy'n arwain ac yn cefnogi awdurdodau o ran darparu cyfleoedd datblygu ar gyfer Cynghorwyr.
- monitro barn y Cynghorwyr yn anffurfiol ynghylch y rhaglen ddatblygu a'r cyfleoedd a ddarparwyd ac a fynychwyd;
- cysylltu gyda Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd a'r Rheolwr Dysgu a Datblygu Corfforaethol i fonitro perfformiad, adnoddau, perthnasedd ac ansawdd y cyfleoedd datblygu a ddarparwyd
- Gweithredu fel llysgennad i bwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd, gan hwyluso dealltwriaeth o rôl y Pwyllgor o ran datblygu'r aelodau

Mae'r sgiliau dymunol yn cynnwys y canlynol:

• y gallu i feddwl yn strategol;

• sgiliau da o ran ymwneud â phobl eraill;

• y gallu i gyfathrebu'n effeithiol;

• ymrwymiad i wella a helaethu gwybodaeth a sgiliau mewn amryw o feysydd pwnc a materion rhychwantu;

• sgiliau defnyddio TGCh, gan gynnwys cyfathrebu electronig.

18. CADEIRYDD Y PWYLLGOR SAFONAU

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn

2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

- **Rhoi arweiniad a chyfeiriad**

  - Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r pwyllgor yn deg ac yn gywir
  - Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd y pwyllgor, gan dderbyn cyngor proffesiynol ynghylch y Côd Ymddygiad ac ymateb iddo
  - Arddangos annibyniaeth, uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor
  - Rheoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir
  - Arwain y pwyllgor yn ei rôl:
    - hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan Gynghorwyr ac aelodau cyfetholedig
    - cynorthwyo'r cynghorwyr a'r aelodau cyfetholedig i gadw at y Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - Cynghori'r Cyngor ar fabwysiadu neu ddiwygio'r Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - monitro gweithredu'r Côd Ymddygiad ar gyfer yr Aelodau;
    - cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi cynghorwyr ac aelodau cyfetholedig ar faterion sy'n ymwneud â'r Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - caniatáu gollyngiadau i gynghorwyr ac aelodau cyfetholedig
    - ymdrin ag unrhyw adroddiadau o dribiwnlys achos neu dribiwnlys achos dros dro, ac unrhyw adroddiad oddi wrth y Swyddog Monitro ar unrhyw fater a gyfeiriwyd at y swyddog hwnnw gan y Comisiynydd Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru.
    - ymarfer y swyddogaethau hyn mewn perthynas â'r cynghorau cymuned ac aelodau'r cynghorau cymuned hynny.
    - Derbyn adroddiadau blynyddol ar weithredu gweithdrefn gwynion y Cyngor a'i bolisi datgelu camarfer.

3 Gwerthoedd

- Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:
  - Bod yn agored ac yn dryloyw
  - Gonestrwydd ac uniondeb
  - Goddefgarwch a pharch
  - Cydraddoldeb a thegwch
  - Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
  - Cynaliadwyedd

19. AELOD O’R PWYLLGOR SAFONAU

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn
- I Gadeirydd y Pwyllgor Safonau

2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

- **Deall natur y Pwyllgor Safonau a chyflawni'i swyddogaethau yn effeithiol trwy:**
    - hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad gan Gynghorwyr ac aelodau cyfetholedig
    - cynorthwyo'r cynghorwyr a'r aelodau cyfetholedig i gadw at y Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - cynghori'r Cyngor ar fabwysiadu neu ddiwygio'r Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - monitro gweithredu'r Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - cynghori, hyfforddi neu drefnu i hyfforddi cynghorwyr ac aelodau cyfetholedig ar faterion sy’n ymwneud â'r Côd Ymddygiad ar gyfer Aelodau;
    - caniatáu gollyngiadau i gynghorwyr ac aelodau cyfetholedig
    - ymdrin ag unrhyw adroddiadau o dribiwnlys achos neu dribiwnlys achos dros dro, ac unrhyw adroddiad oddi wrth y Swyddog Monitro ar unrhyw fater a gyfeiriwyd at y swyddog hwnnw gan y Comisiynydd Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghymru.
    - Ymarfer y swyddogaethau hyn mewn perthynas â'r cynghorau tref a chymuned yn y Sir a'u haelodau
    - Derbyn adroddiadau blynyddol ar weithredu gweithdrefn gwynion y Cyngor a'i bolisi datgelu camarfer
  - Meddu ar ddigon o wybodaeth i gyfrannu'n deg ac yn gywir i swyddogaeth y pwyllgor.
  - Gwneud penderfyniadau ar sail rhinweddau’r amgylchiadau ac er lles y cyhoedd, gan roi sylw i unrhyw gyngor perthnasol a roddir gan swyddogion yr Awdurdod

- **Cyfranogi mewn cyfarfodydd a gwneud penderfyniadau**
  - Cyfranogi'n effeithiol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Safonau
  - Gwneud penderfyniadau gwybodus a chytbwys, o fewn cylch gwaith y pwyllgor, sy'n cyd-fynd â'r gofynion cyfreithiol a'r gofynion cyfansoddiadol a pholisi

- **Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau**

  - Sicrhau uniondeb penderfyniadau'r Pwyllgor a'i rôl ef/hi ei hun drwy gadw at y Côd(au) Ymddygiad a'r gofynion cyfansoddiadol a chyfreithiol eraill

  - Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor

  - Deall rolau aelodau, swyddogion a phartïon allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y Pwyllgor Safonau

3 Gwerthoedd

  - Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:
    - Bod yn agored ac yn dryloyw
    - Gonestrwydd ac uniondeb
    - Goddefgarwch a pharch
    - Cydraddoldeb a thegwch
    - Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
    - Cynaliadwyedd

20. CADEIRYDD Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

1 Atebolrwydd

- I'r Cyngor Llawn

2 Rôl, Pwrpas a Gweithgaredd

- **Rhoi arweiniad a chyfeiriad**
    - Arddangos annibyniaeth, uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau sy'n cadw at ofynion cyfreithiol a gofynion cyfansoddiadol a pholisi'r Cyngor
    - Rheoli cyfarfodydd yn hyderus ac yn effeithiol i hwyluso cynhwysedd, cyfranogiad a phenderfyniadau clir
    - Cytuno ar agendâu cyfarfodydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
    - Arwain y pwyllgor yn ei rôl:
        - Adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod
        - Gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol yr awdurdod
        - Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheoli mewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod
        - Gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny
        - Goruchwylio trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr awdurdod
        - Adolygu datganiadau ariannol a baratoir gan yr awdurdod a'u cymeradwyo os yw'r pwerau wedi'u dirprwyo.
        - Datblygu cydberthnasau ag archwilwyr mewnol ac allanol a Swyddog Monitro'r Awdurdod
        - Datblygu blaenraglen waith er mwyn cyflawni swyddogaethau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
        - Adolygu a hunanasesu perfformiad y Pwyllgor a'i Aelodau
- **Hyrwyddo rôl y Pwyllgor Archwilio**
    - Gweithredu fel Llysgennad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, gan hwyluso dealltwriaeth o'r rôl
    - Gweithredu o fewn y gofynion technegol, cyfreithiol a gweithdrefnol i oruchwylio swyddogaethau'r Pwyllgor yn deg ac yn gywir

- Sicrhau trylwyredd a gwrthrychedd yn y Pwyllgor, gan dderbyn ac ymateb i gyngor proffesiynol wrth gynnal cyfarfodydd ac yn y broses archwilio

- **Llywodraethu mewnol, safonau moesol a chydberthnasau**

  - Deall y risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â llywodraethu corfforaethol; gan fod yn fodlon fod Datganiadau Sicrwydd yr Awdurdod gan gynnwys y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu'r amgylchedd risg ac unrhyw weithgareddau sy'n ofynnol i'w wella
  - Datblygu statws ac uniondeb y Pwyllgor a'i benderfyniadau
  - Deall rolau Aelodau, Swyddogion a Phartïon Allanol sy'n gweithredu o fewn maes cyfrifoldeb y Pwyllgor Archwilio
  - Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da gan y Cyngor.

3 Gwerthoedd

- Bod yn ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus:

  - Bod yn agored ac yn dryloyw
  - Gonestrwydd ac uniondeb
  - Goddefgarwch a pharch
  - Cydraddoldeb a thegwch
  - Gwerthfawrogiad o wahaniaethau diwylliannol
  - Cynaliadwyedd

21. AELOD O'R PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

1. Cyfrifoldebau

- I'r Cyngor Llawn
- I Gadeirydd y Pwyllgor

2. Pwrpas a Gweithgarwch y Rôl

Cymryd rhan yng nghyfarfodydd y Pwyllgor a gwneud penderfyniadau

- Dangos annibyniaeth, uniondeb a natur ddiduedd wrth wneud penderfyniadau yn unol â gofynion cyfreithiol, cyfansoddiadol a pholisi.
- Rhoi sylw i ofynion Cadeirydd y Pwyllgor a chyngor proffesiynol uwch-swyddogion yr awdurdod gan gynnwys Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Corfforaethol a'r Pennaeth Refeniw a Chydymffurfiaeth Ariannol (Pennaeth Archwilio Mewnol).
- Cydymffurfio â Chôd Ymddygiad yr awdurdod.
- Gweithio yn unol â Chylch Gorchwyl y Pwyllgor.
- Cyfrannu at ddatblygu blaenraglen waith y Pwyllgor.
- Hyrwyddo rôl y Pwyllgor yn yr Awdurdod.
- Adrodd fel sy'n ofynnol i'r Cyngor.
- Ymateb i unrhyw argymhellion a wnaed gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- Ymgymryd ag unrhyw hyfforddiant a datblygiad sydd ei angen ar gyfer y swydd.

Cyfrannu at waith y Pwyllgor yn ei rôl o ran:

Adolygu a chraffu ar faterion ariannol yr awdurdod

- Gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol yr awdurdod.
- Goruchwylio trefniadau archwilio mewnol ac allanol yr Awdurdod.
- Gweithio gydag archwilwyr mewnol ac allanol.
- Adolygu'r datganiadau ariannol a baratoir gan yr awdurdod a'u cymeradwyo os yw'r pwerau wedi'u dirprwyo gan gynnwys gwneud adroddiadau ac argymhellion perthnasol.

Cyfrannu at berfformiad effeithiol yr Awdurdod

- Adolygu adroddiad drafft hunanasesiad blynyddol yr awdurdod a gwneud argymhellion ar gyfer newidiadau i'r casgliadau neu'r camau y mae'r awdurdod yn bwriadu eu cymryd.
- Gwneud argymhellion mewn ymateb i adroddiad drafft Asesiad Panel yr awdurdod (a gomisiynwyd unwaith y tymor **o fis Mai 2022**).
- Adolygu ac asesu gallu'r awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol.
- Gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol.

Adolygu ac asesu trefniadau Llywodraethu, Rheoli Risg, a Rheoli'r Awdurdod

- Adolygu ac asesu'r trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol yr awdurdod.
- Gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r awdurdod ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny.
- Adolygu ac asesu'r risgiau ariannol sy'n gysylltiedig â llywodraethu corfforaethol, a bod yn fodlon bod datganiadau sicrwydd yr awdurdod, gan gynnwys y datganiad llywodraethu blynyddol, yn adlewyrchu'r amgylchedd risg ac unrhyw weithgareddau sydd eu hangen i'w wella.

3. Gwerthoedd

Ymroddedig i werthoedd y Cyngor a'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus

- Agored ac yn dryloyw
- Gonestrwydd ac uniondeb
- Goddefgarwch a pharch
- Cydraddoldeb a thegwch
- Gwerthfawrogi gwahaniaethau diwylliannol
- Cynaliadwyedd

22. AELOD-HYRWYDDWR / AELOD-LYSGENNAD

Cyfrifoldebau

- Y Cyngor
- Y Cabinet
- Mae'n rhaid i'r holl Aelod-Hyrwyddwyr/Aelod-Lysgenhadon weithredu'n rhesymol yn eu rôl a chydnabod trefniadau gweithio a rheolaeth wleidyddol y Cyngor a gweithio'n effeithiol yn unol â hynny.
- Ni chaiff Aelod-Hyrwyddwyr/Aelod-Lysgenhadon wneud penderfyniadau a rhaid iddynt beidio ag ymrwymo'r Cyngor mewn unrhyw fodd y gellid dehongli ei fod yn groes i bolisi ac arferion sefydledig.

Pwrpas

Bod yn eiriolwr neu'n llefarydd dros faes penodol o fusnes y Cyngor a hybu cyfathrebu a chamau cadarnhaol o ran y mater y mae'n ei gynrychioli.

Rôl:-

- Hyrwyddo'r polisi a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar gyfer y thema berthnasol drwy wybodaeth a dealltwriaeth ynghylch y maes diddordeb o ran polisi a strategaethau'r Cyngor, arferion gorau, agendâu cenedlaethol a gwella ac anghenion y grŵp cleientiaid.
- Hyrwyddo rôl Aelod-Hyrwyddwr/Aelod-Lysgennad y tu mewn a'r tu allan i'r Cyngor, drwy gyfrannu at adolygu a datblygu polisïau sy'n ymwneud â'i ddiddordeb.
- Ymgysylltu ag aelodau, swyddogion, sefydliadau perthnasol, dinasyddion a'r gymuned a deall eu hanghenion drwy wrando ar eu barn.
- Herio a holi'r Cyngor ynghylch materion sy'n effeithio ar ei faes a dadlau dros y maes diddordeb.
- Arwain a chefnogi mentrau lleol sy'n ymwneud â'r diddordeb a bod yn gatalydd ar gyfer newid a gwelliannau o ran darparu gwasanaethau.
- Cynghori'r Cyngor ynghylch gweithgareddau sy'n berthnasol i'r maes diddordeb.
- Cynrychioli safbwynt y Cyngor i'r gymuned mewn perthynas â'r diddordeb. Rhwydweithio ag Aelod-hyrwyddwyr o Awdurdodau Lleol eraill i gael y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau cyfredol.

23. ARWEINYDD GRŴP GWLEIDYDDOL

Cyfrifoldebau
I'r Grŵp Gwleidyddol sy'n enwebu

Pwrpas a Gweithgarwch y Rôl:

Darparu arweinyddiaeth wleidyddol i'r Grŵp
• Bod yn wyneb wleidyddol amlwg ac yn fodel rôl i'r Grŵp
• Bod yn brif lefarydd gwleidyddol i'r Grŵp
• Os mewn grym, darparu arweinyddiaeth Plaid Wleidyddol o ran datblygu gweledigaeth neu bolisïau'r Cyngor, ac, os yn wrthblaid, herio a chynnig dewisiadau eraill mewn modd adeiladol i weledigaeth a pholisïau'r Grŵp Gwleidyddol sy'n llywodraethu.
• Casglu ystod o sylwadau o fewn y Grŵp Gwleidyddol wrth lunio polisi.
• Integreiddio a chynrychioli polisi'r Grŵp Gwleidyddol ar lefel leol.
• Cydweithio â Grwpiau Gwleidyddol eraill lle bo'n briodol, yn enwedig o ran materion nad ydynt yn gysylltiedig â Phlaid Wleidyddol.
• Cadeirio a/neu fynychu cyfarfodydd os ydych wedi cael eich penodi i rôl gynrychioliadol o fewn y Cyngor.
• Cydgysylltu â chynrychiolwyr lleol a rhanbarthol eraill y blaid.
• Gweithredu fel llais y Grŵp, er enghraifft, a lle bo'n briodol, yn y modd mae'n ymdrin â sefydliadau allanol megis Llywodraeth Cymru neu'r Senedd.
• Gweithio gyda'r Cyngor, Aelodau'r Grŵp a Chynrychiolwyr y Blaid ar lefel leol a chenedlaethol i hyrwyddo amrywiaeth mewn democratiaeth, a dewis, ethol a hybu aelodau o grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli.

Llywodraethu mewnol, safonau moesegol a pherthnasoedd:
• Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu da dros y Cyngor a'i fusnes.
• Darparu arweinyddiaeth gymunedol a hyrwyddo dinasyddiaeth actif.
• Hyrwyddo a chefnogi llywodraethu agored a thryloyw.
• Hyrwyddo, cefnogi a chydymffurfio â pherthnasoedd parchus, priodol ac effeithiol gyda gweithwyr y Cyngor.
• Hyrwyddo, cefnogi a chydymffurfio â Chôd Ymddygiad yr Aelodau, Protocol Aelodau/Swyddogion a'r safonau ymddygiad uchaf mewn swydd gyhoeddus.
• Annog rhoi ystyriaeth briodol i ddeg o egwyddorion bywyd cyhoeddus a bennwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru.
• Cymryd rhan mewn cyfleoedd datblygu perthnasol ac annog Aelodau eraill i wneud hynny.
• Annog a galluogi holl Aelodau'r Grŵp i hawlio eu cyflogau.

Dyletswydd i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ran ymddygiad gan Aelodau'r Grŵp yn unol â Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
• Cymryd camau rhesymol i hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ran ymddygiad gan aelodau'r Grŵp.
• Cydweithredu â phwyllgor safonau'r Cyngor (ac unrhyw is-bwyllgor o'r pwyllgor hwnnw) wrth arfer swyddogaethau'r pwyllgor safonau. Yn benodol, cydweithredu â'r Pwyllgor Safonau yn ei ddyletswydd i fonitro bod Arweinwyr y Grwpiau yn cydymffurfio â'u

dyletswydd dan y ddeddf ac o ran darparu gwybodaeth ar gyfer adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau.
• Cymryd rhan mewn unrhyw hyfforddiant sy'n benodol gysylltiedig â'r ddyletswydd hon.

Gwerthoedd: Ymrwymo i'r gwerthoedd canlynol mewn swydd gyhoeddus a'u hamlygu:
• Bod yn agored ac yn dryloyw
• Gonestrwydd ac uniondeb
• Goddefgarwch a pharch
• Cydraddoldeb a thegwch
• Gwerthfawrogi gwahaniaeth diwylliannol
• Cynaliadwyedd
• Arweinyddiaeth gynhwysol
• Meithrin consensws